



БАЯННУУР СУМЫН ТӨСВИЙН ТӨВЛӨРҮҮЛЭН ЗАХИРАГЧИЙН 2017 ОНЫ САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН

Нэмэлт мэдээлэл авахыг хүсвэл
дараах хаягаар харилцана уу:

Баян-Өлгий аймаг дахь
Төрийн аудитын газар

Тэргүүлэх аудитор
М.Хуанган
Утас:70422954
Цахим хаяг:

Аудитын менежер:
Х.Женисбек
Утас: 70422930
Цахим хаяг:

Аудитор: Х.Манаргүл
Утас:95429524
Цахим хаяг:

Хаяг: Баян-Өлгий аймаг дахь
Төрийн аудитын газар

Байршил: Өлгий сум, 5-р баг,
Аймгийн ЗДТГазрын байр, 1-р
давхар

Цахим хуудас: www.bayan-ulgii.gov.mn

2018 оны 3 дугаар сар

Аудитын тайлан

Хавсралт 1: Агуулга

Хавсралт 2: Аудитын гэрчилгээ

Хавсралт 3: Менежментийн захидал

Хавсралт 4: Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

Хавсралт 5: Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

АГУУЛГА

1. Аудит хийх хууль эрх зүйн үндэслэл
2. Байгууллагын хууль, эрх зүйн орчин
3. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа
4. Аудитын шалгуур үзүүлэлт, аудитын арга зүй, хэрэгжүүлсэн горим, хяналтын сорил болон нарийвчилсан горим, түүний үр дүн
5. Дотоод хяналт
6. Төсвийн орлого, зардлын гүйцэтгэл, түүний талаарх тайлбар
7. Шилэн дансны мэдээлэл
8. Олж тогтоосон гол эрсдэлүүд, түүний үр дагавар
9. Гол, онцлог гүйлгээний талаарх (тохиромжтой бол) тайлбар
10. Аудитаар илрүүлсэн гол зөрчлүүд, тэдгээрийг шийдвэрлэсэн талаар:
11. Материаллаг бус залруулагдаагүй алдаануудын талаарх тайлбар:
12. Анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал
13. Дараагийн аудитаар авч үзэх асуудлууд
14. Санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар илэрсэн зөрчлийн нэгтгэл
15. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт
16. Төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүнгийн талаар
17. Зөвлөмж
18. Аудитын гэрчилгээ тохирох загварын талаарх дүгнэлт

Нэг. Аудит хийх хууль, эрх зүйн үндэслэл

Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3, Төрийн аудитын тухай хуулийн 15.2.1 дэх заалтыг үндэслэн Төрийн аудитын тухай хуулийн 18.2-т заасан аймаг дах Төрийн аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийлээ.

Аудитыг Төсвийн тухай, Төрийн аудитын тухай, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулиуд болон холбогдох бусад хууль, тогтоомжийн хүрээнд Аудитын олон улсын стандартын зарчмуудад нийцүүлэн төлөвлөлтийн шатанд боловсруулсан төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу явуулав.

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2017 оны оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн Олон улсын стандарт /УСНББОУС/, түүнд нийцүүлэн гаргасан улсын төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, заавар, журмын дагуу үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь энэхүү аудитын зорилт байв.

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлангаа УСНББОУС, түүнд нийцүүлсэн Сангийн сайдын баталсан холбогдох журмууд, төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, програм хангамжийн дагуу үнэн зөв, бодитой бэлтгэх үүрэгтэй.

Тухайн санхүүгийн тайлан Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, нягтлан бодох бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчмууд, УСНББОУС-тай нийцүүлж материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн аудитыг 2018 оны 3 дугаар сарын 15-наас 3 дугаар сарын 23-ны хооронд хийхээр төлөвлөн аймаг дах Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Х.Манаргүл хэрэгжүүлэв. /ТАБ-СТА-А-9/

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2017 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төрийн аудитын байгууллагад 2018 оны 03-р сарын 06-ны өдрийн №1/56-р албан бичгээр 3 дугаар сарын 06-нд ирүүлсэн.

Баян-Өлгий аймаг дах Төрийн аудитын газар аудитыг 2018 оны 3 дугаар сарын 16-наас 3 дугаар сарын 25-ны хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 3 дугаар сарын 26-нд Баяннуур сумын Засаг даргад гардуулна.

Хоёр. Байгууллагын хууль, эрх зүйн орчин

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн төсвийн захирагч нь Монгол улсын Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Төрийн албаны

тухай, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль, Татварын багц хуулиудын хүрээнд үйл ажиллагаа явуулж байна. Тайлант онд тухайн байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг гол хууль, тогтоомж, түүнд нийцүүлэн гарсан журам, зааварт өөрчлөлт ороогүй байна.

Гурав. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь “Төрийн бодлого боловсруулах, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, мэргэшсэн, мэдлэг чадвар бүхий боловсон хүчнээр эгнээгээ бэхжүүлж, төрийн ёс зүйг чандлан сахиж, нутгийн иргэдийн эрх ашгийг дээдлэн төрийн үйлчилгээг шударга ил тод, шуурхай нээлттэй хүргэж ажиллана” гэсэн эрхэм зорилгын дор үйл ажиллагаагаа эрхлэн гүйцэтгэж байна.

Дээрх зорилтыг хэрэгжүүлэхийн тулд Монгол Улсын Төсвийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1-д “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь өөрийн удирдлага дор төсвийн шууд захирагчийг харьяалах эрх бүхий төсвийн төвлөрүүлэн захирагчтай байж болно”, 15.4-д “Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь түүнд харьяалагдах төсвийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ”, 15.4.1-д “төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн энэ хуулийн 14.2.2, 14.2.3, 14.2.5, 14.2.8–д заасан болон төсвийн шууд захирагчийн энэ хуулийн 16.5-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх” гэж заасан байна.

Төсвийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.4-д заасны дагуу Баяннуур сумын Засаг дарга нь төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн үүргийг гүйцэтгэж байна. 2017 оны төсвийг орон нутгийн төсөв, тусгай зориулалтын шилжүүлэгийн төсвийн багцаас аймгийн төрийн сангаар дамжуулан Баяннуур сумын төрийн сангаас олгосон байна.

Төсвийн шууд захирагчтай холбоотой хууль эрх зүйн баримт бичгийг судалсан бөгөөд байгууллагатай холбоотой Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулиудыг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн үйл ажиллагааны талаар төлөвлөлтийн шатанд ТАБ-СТА-А-1 маягтад тодорхой тусгасан.

Дөрөв. Аудитын шалгуур үзүүлэлт, аудитын арга зүй, хэрэгжүүлсэн горим, хяналтын сорил болон нарийвчилсан горим, түүний үр дүн

Аудит хийхэд Нягтлан бодох бүртгэлийн нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчмууд, УСНББОУС, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийг шалгуур болгон ашиглав.

Аудитаар Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн тайланд дүгнэлт өгөх үүднээс төсвийн захирагчийн удирдлагын бэлтгэсэн санхүүгийн тайлан нь материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй нотолгоо олж авахын тулд төсвийн дансдын уламжлалт эрсдэл болон хяналтын эрсдэлийг тогтоон тухайн байгууллагын зүгээс тавьж буй дотоод хяналтыг үнэлж баримтжууллаа. /ТАБ-СТА-А-5/

Санхүүгийн тайланг бэлтгэн гаргахад баримталсан бодлого, зарчмуудыг үнэлж, зарим гүйлгээ ихтэй томоохон дансад түүвэрчилсэн байдлаар аудитын нарийвчилсан горим, сорил 25-ийг гүйцэтгэв. /ТАБ-СТА-В-3/

Тухайн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, системтэй танилцахад тус сургуулийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд хэрэглэгдэх нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг батлаагүй боловч Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан төсвийн байгууллагын санхүүгийн тайлан бэлтгэх заавар аргачлал, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, арга зүйг, Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ыг мөрдөж ажилласан байна. Энэхүү бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь УСНББОУС-тай нийцсэн байна.

Байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглагдаж байгаа программын үйл ажиллагаатай асуулга явуулах аргаар танилцан түүний нарийн төвөгтэй байдлын үнэлгээг хийхэд бага буюу мэдээллийн технологийн мэргэжилтэнг оролцуулах шаардлагагүй гэсэн үнэлгээ авсан тул аудитыг шууд гүйцэтгэлээ. /ТАБ-СТА-В-2/

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн төсөв, санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа мэдээллийн технологи, бүртгэл мэдээллийн системийн үйл ажиллагаатай танилцан түүний нарийн төвөгтэй байдлыг үнэлэхэд эрсдэлгүй буюу мэдээллийн технологийн мэргэжилтэн аудитад татан оролцуулах шаардлагагүй гэж үзлээ.

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан тэмдэглэл тодруулга, бэлтгэх, ажил гүйлгээг бүртгэх, хянах үйл ажиллагаанд санхүүгийн “Пластик”, “Аколоус” програм хангамж ашиглажээ.

Тав. Дотоод хяналт:

Бид санхүүгийн тайланд материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг нягтлах үүднээс дотоод хяналтыг шаардлагатай гэж үзсэн хэмжээгээр дахин хийсэн. Энэ нь материаллаг алдаа гарахаас хамгаалахын тулд жилийн турш үр нөлөөтэй ажиллах ёстой гол хяналтуудыг тодруулах, судлах зорилготой юм. Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн дотоод хяналт эрсдэлийг төлөвлөлтийн үед “бага” гэж тооцсон ба дахин хянахад дотоод хяналт хэвийн байна.

Зургаа. Төсвийн орлого, зардлын гүйцэтгэл, түүний талаарх тайлбар:

2017 оны батлагдсан төсвийг сар, улирлын хуваарийн дагуу Аймгийн ТЭЗ-ийн орон нутгийн төсөв, тусгай зориулалтын шилжүүлэгийн төсвийн багцаас аймаг, сумын төрийн сангийн харилцах дансаар дамжуулан санхүүжүүлснээс гадна төсвийн хүрээний мэдэгдлийг боловсруулах, төсвийн санхүүжилтийн гүйцэтгэлийг хангах, төсвийг зардлын төрөл зүйлээр хуваарилан гүйцэтгэлд хяналт тавьж ажилласан байна.

6.1. Орлого, татаас санхүүжилтийн талаар:

6.1.1 Улсын төсвийн санхүүжилт

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлангаар тайлант онд тусгай зориулалтын шилжүүлгээр нийтдээ 2494,5 сая төгрөгийн санхүүжилт 1,8 сая төгрөгийн нэмэлт санхүүжилтийг хүлээн авсан байна.

6.1.2 Орон нутгийн төсвийн санхүүжилт

Орон нутгийн захиргааны байгууллагууд аймгийн төсвөөс 321,2 сая төгрөгийн санхүүгийн дэмжлэг хүлээн авч, орон нутгийн татварын орлогоос 28,1 сая төгрөгийн орлогын эх үүсвэр бүрдүүлэн санхүүжүүлсэн байна.

6.1.3 Үндсэн үйл ажиллагааны орлого

Баяннуур сумын төсөвт байгууллагуудад үндсэн үйл ажиллагаанаас 1,6 сая төгрөгийн орлого оруулах төлөвлөгөө өгөгдсөнөөс 1,1 сая төгрөгийн орлого оруулж, 0.5 сая төгрөгөөр тасалдуулсан байна.

6.1.4 Орон нутгийн татварын орлого

Баяннуур сумын ИТХ-аас сумын 2017 оны Орон нутгийн төсвийн орлогын төлөвлөгөөг 21,7 сая төгрөгөөр баталжээ. Орлогын бүтцийг авч үзвэл нийт орлогын 56,2 хувийг ХАОАТатвараас, 13,8 хувийг өмчийн татвараас, 29,8 хувийг бусад татвараас, 0,2 хувийг хөрөнгийн орлогоос оруулахаар төлөвлөжээ.

Орон нутгийн төсвийн орлогын гүйцэтгэлийг хүснэгтээр харуулбал: /мян төгрөг/

Орлогын төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
Нийт орлого	21,711.0	28,103.5	6,392.5	129.4
ХАОАТатвар	12,200.0	13,285.6	1,085.6	108.9
Өмчийн татвар	2,990.0	2,280.0	-710.0	-76.3
Бусад татвар	6,471.0	11,006.0	4,535.0	170.1
Татварын бус орлого	-	1,531.9	1,531.9	
Хөрөнгийн орлого	50.0	-	50.0	

Гүйцэтгэлээр Орон нутгийн орлогод нийтдээ 28,1 сая төгрөгийн орлого төвлөрүүлж төлөвлөгөөг 6,4 сая төгрөгөөр буюу 129,4 хувиар давуулан биелүүлжээ. Нийт орлогын 94,6 хувийг татварын орлогоос, 5,4 хувийг татварын бус орлогоос бүрдүүлжээ.

Орлогын нэр төрлөөр авч үзэхэд ХАОАТатварыг 1,1 сая төгрөгөөр буюу 8,9 хувиар, бусад татварыг 4,5 сая төгрөгөөр буюу 70,1 хувиар давуулан биелүүлж, өмчийн татвар 0,7 сая төгрөгөөр буюу 23,7 хувиар тасарчээ. Бусад татварын орлогыг 4,5 сая

төгрөгийн орлогыг төлөвлөснөөс илүү оруулсан нь төлөвлөгөө нийт дүнгээр давж биелэгдэхэд гол нөлөө үзүүлжээ.

Орон нутгийн ерөнхий орлогын 910 тоот дансанд оны эхэнд 6,4 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байсан ба Орон нутгийн орлогын 995 тоот дансаар 28,1 сая төгрөгийн татварын орлого оруулж, оны эцэст орон нутгийн төсвийн ерөнхий орлогын 910 тоот дансанд 14,7 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарчээ.

Сумын төрийн сан дахь цалин хөлсний татварын орлогын 901 тоот дансаар нийтдээ 141.9 сая төгрөгийн орлогыг оруулж, аймгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Сумын төсөвт байгууллагуудаас төлсөн цалин хөлсний татварын орлогыг тухай бүр аймгийн ЦХТОрлогын дансанд төвлөрүүлж ажилласан байна. Газрын төлбөрөөс 1.3 сая төгрөгийн, үл хөдлөх хөрөнгийн төлбөрөөс 0,5 сая төгрөгийн орлогыг аймгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна. Зассан

6.1.5 Бусад орлого

Тайланд онд Орон нутгийн хөгжлийн санд 55,9 сая төгрөгийн санхүүжилт авч, Сум хөгжүүлэх сангийн эргэн төлөлтөөс 62,1 сая төгрөгийн орлого оруулсан байна.

6.2. Төсвийн зарлага санхүүжилтийн талаар:

6.2.1 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаар

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Төрийн аудитын байгууллага санхүүгийн тайлангийн аудитаар батлагдсан төсвийн гүйцэтгэлийг зохих журмын дагуу зохион байгуулж, үнэн зөв, тайлагнасан эсэхэд үнэлэлт өгөхийг зорьдог.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн өөрийн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхтэй нь холбоотой төсөвт байгууллагуудын хөтөлбөр, арга хэмжээнд зориулан 2017 оны урсгал зардалд нийтдээ 3066,0 сая төгрөгийн төсөв батлагдсаны 2494,4 сая төгрөгийг тусгай зориулалтын шилжүүлгээр, 342,9 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 55,9 сая төгрөгийг ОНХСангаас, 111,7 сая төгрөгийг үйл ажиллагааны орлогоос, 61,1 сая төгрөгийг урьд оны үлдэгдлээс санхүүжүүлэхээр тусгажээ.

Гүйцэтгэлээр тусгай зориулалтын шилжүүлгээр 2490,5 сая төгрөгийн, орон нутгийн төсвөөс 342,9 сая төгрөгийн, ОНХСангаас 55,9 сая төгрөгийн санхүүжилтийг авч, үйл ажиллагааны орлогоос 63,2 сая төгрөг, урьд оны үлдэгдлээс 54,7 сая төгрөг бүрдүүлж бүгд дүнгээр 3003,7 сая төгрөгийн зарлага санхүүжилтээр ажиллаж, батлагдсан төсвөөс нийт дүнгээр 62,3 сая төгрөгөөр бага зарлага гаргажээ. Энэ нь Сум хөгжүүлэх сангийн эргэн төлөлтөөс төлөвлөсөн орлого бүрдээгүй холбоотой байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэлийн талаарх мэдээллийг дор нэгтгэн харуулав.
/сая төгрөг/

№	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү /мөнгөн дүнгээр/	Зөрүү /Хувиар/
1	Нийт зарлага ба цэвэр зээлийн дүн	3,066.0	2959.0	107	96.5
1.1	Урсгал зардал	3,066.0	2959.0	107	96.5
2	Зардлыг сахүүжүүлэх эх үүсвэр	3,066.0	2959.0	107	96.5
2.1	Улсын төсвөөс санхүүжих /Тусгай зориулалтын шилжүүлэг/	2,494.4	2,490.5	3.9	99.8
2.2	Орон нутгийн төсвөөс	342.9	342.9	-	100.0
2.3	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас	55.9	55.9	-	100.0
2.4	СХСангаас	110.0	62.1	47.9	56.5
2.5	Урьд оны үлдэгдлээс	61.1	6.4	54.7	10.5
2.6	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос	1.6	1.1	0.5	68.8

Төсвийн гүйцэтгэлийг байгууллага бүрээр харуулбал: /сая төгрөг/

Төсөвт байгууллагуудын нэр	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	хувь
Сумын ИТХурал	46.5	46.5	-	100%
Сумын ЗДТГазар	329.7	329.7	-	0.0
Бүрэн дунд сургууль	1,427.5	1,423.7	-	3.8
ЭМТөв	351.2	351.2	-	0.0
Цагаанарал БСургууль	215.8	215.8	-	100%
Цэцэгт БСургууль	132.5	132.5	-	100%
Хүүхдийн цэцэрлэг	316.1	315.8	-	0.3
Соёлын төв	53.1	52.8	-	0.3
ОНХ сан	83.8	73.0	-	10.8
СХСан	110.0	62.8	-	47.2
Бүгд	3,066.0	3,003.7	-	62.3

Сумын төсөвт байгууллагууд батлагдсан төсөвтөө багтаан үйл ажиллагаа явуулсан байна.
/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Тайлант оны		Зөрүү
	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,066.0	3,003.7	62.3
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,535.5	2,534.9	0.6
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,856.5	1,856.3	0.2
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	203.5	203.5	0.0
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	113.0	112.7	0.3

Хангамж, бараа материалын зардал	58.8	58.8	0.0
Нормативт зардал	209.9	209.9	0.0
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	20.7	20.7	0.0
Томилолт, зочны зардал	6.7	6.7	0.0
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	47.8	47.8	0.0
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	18.4	18.4	0,0
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	336.7	332.9	3.8
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	83.8	73.0	10.8
ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	110.0	62.8	47.2

6.2.2 Нэмэлт санхүүжилтийн зарцуулалт

Тайлант хугацаанд Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлд заасан нэмэлт төсвийн дансаар нийтдээ 24.4 сая төгрөгийн орлого хүлээн авч урсгал зардалд 24.4 сая төгрөгийг зарцуулсан байна. Дээрх зардлыг санхүүжүүлсэн эх үүсвэрийг ангилал тус бүрээр нэмэлт төсвийн тайлангаар баримтжуулан баталгаажуулав.

6.2.3 Сангуудын зарцуулалт

Баяннуур сумын ОНХСан нь оны эхэнд 54,7 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарсан ба тайлант онд 55,9 сая төгрөгийн санхүүжилт авч, 73,0 сая төгрөгийг сумын ИТХурлаас батлагдсан төсөл арга хэмжээнд, 26,8 сая төгрөгийг мал эмнэлгийн үйлчилгээний зардалд зарцуулж оны эцэст 10,8 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Сум хөгжүүлэх сангийн харилцах данс оны эхэнд 1,6 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарсан ба, тайлант онд эргэн төлөлтөөс 62,1 сая төгрөгийн орлогыг оруулж, 62,8 сая төгрөгийн зээл олгож оны эцэст 0,9 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарсан байна. СХСан нь жилийн эцэст 287,4 сая төгрөгийн зээлийн авлагатай байна.

6.3. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтийн талаарх тайлбар, тодруулга

6.3.1 Мөнгөн хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал

/сая төгрөг/

Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	63.8	14.9
Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	0.2	0.2
Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	63.6	14.7

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар оны эцэст нийтдээ 14,9 сая төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлтэй гарчээ. Мөнгөн хөрөнгийн бүтцийг авч үзвэл нийт үлдэгдэл мөнгөний 0.2 сая төгрөг нь касс, 14,7 сая төгрөг нь төрийн сан дахь харилцах дансны үлдэгдэл байна. Төрийн сан дахь харилцах дансны үлдэгдлийн 3,0 сая төгрөг нь Орон нутгийн ерөнхий орлогын, 0,9 сая төгрөг нь Сум хөгжүүлэх сангийн, 10,8 сая төгрөг нь ОНХСангийн дансны үлдэгдэл байна.

6.3.2 Авлагын бүртгэл, тайлагнал

/сая төгрөг/

Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт бууралт
АВЛАГА	303.6	302.9	0.7
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	2.1	6.2	(4.1)
Татаас, санхүүжилтийн авлага	12.3	-	12.3
Бусад авлага	5.8	9.3	(3.5)
Байгууллагаас авах авлага	1.9	5.4	(3.5)
Хувь хүмүүсээс авах авлага	3.9	3.9	-
Зээлийн авлага	283.4	287.4	(3.9)
Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	283.4	287.4	(3.9)
Хувь хүмүүст олгосон зээл	283.4	287.	(3.9)

Санхүүгийн тайлан дахь авлагын үлдэгдэл өмнөх оноос 0,7 сая төгрөгөөр буурсан дүнтэй байна. Санхүүгийн албанаас сум хөгжүүлэх сангийн зээлийн авлагын өмнөх оны үлдэгдлийг харилцагч бүрээр тооцоо хийж, зээлийн хүү болон үлдэгдлийг баталгаажуулсан байна. Сум хөгжүүлэх сангаас хувь хүмүүст олгосон зээлийн үлдэгдэл оны эхнээс 4,0 сая төгрөгөөр өссөн дүнтэй байна.

6.3.3 Бараа материалын бүртгэл, тайлагнал

/сая төгрөг/

Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт бууралт
БАРАА МАТЕРИАЛ	147.7	165.6	17.9
Түүхий эд материал	4.9	4.1	-0.8
Тусгай зориулалттай материал	2.3	2.3	-
Эм боох материал	2.6	1.8	-0.8
Бэлэн бүтээгдэхүүн	0.1	0.1	-
Хангамжийн материал	141.8	160.5	18.7
Бичиг хэргийн материал	2.8	2.9	0.1
Аж ахуйн материал	105.3	118.3	13.0
Түлш, шатах тослох материал	6.9	7.1	0.2
Барилгын засварын материал	0.5	0.4	-0.1
Хүнсний материал	16.7	22.2	5.5
Бусад хангамжийн материал	9.6	9.6	-
Мал амьтад	0.9	0.9	-

Бараа материалын үлдэгдэл оны эхнээс 17,9 сая төгрөгөөр өссөн байна. Бараа материалын бүтцийг авч үзвэл 2,5 хувь нь түүхий эд материал, 96,9 хувь нь хангамжийн

материал, 0,6 хувь нь мал амьтад эзэлж байна. Тайлант онд нийтдээ 358,2 сая төгрөгийн бараа материалыг үнэ төлбөргүй хүлээн авсан байна.

6.3.4 Үндсэн хөрөнгийн бүртгэл, тайлагнал /сая төгрөг/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт бууралт
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	5188,8	5213,5	24,7
392	Биет хөрөнгө	5184,8	5209,5	24,7
393	Биет бус хөрөнгө	4,0	4,0	0,0

Үндсэн хөрөнгө оны эхнээс 24,7 сая төгрөгөөр өссөн байна. Тайлант онд 14,7 сая төгрөгийн хөрөнгийг худалдан авч, 4,2 сая төгрөгийн хөрөнгийг үнэ төлбөргүй хүлээн авч, 5,8 сая төгрөгийн хөрөнгийг шилжүүлэн авсан байна. Тайлант онд төсөвт байгууллагууд нийтдээ 4,2 сая төгрөгийн хөрөнгийг үнэ төлбөргүй хүлээн авснаас ЗДТГазар нь 2,4 сая төгрөгийн, Бүрэн дунд сургууль 1,2 сая төгрөгийн, Соёлын төв 0,6 сая төгрөгийн хөрөнгийг хөрөнгө оруулалтаар хүлээн авсан байна.

Тайлант онд үндсэн хөрөнгөнд 204,8 сая төгрөгийн элэгдэл тооцсон байна.

6.3.5 Өр төлбөрийн бүртгэл, тайлагнал /сая төгрөг/

Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт бууралт
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	47.6	59.4	11.8
БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР			
Өглөг	47.6	59.4	11.8
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	1.2	12.2	11.0
Бусад өглөг	46.4	47.2	0.8
Байгууллагад төлөх өглөг	38.7	39.7	1.0
Хувь хүмүүст төлөх өглөг	0.6	0.1	(0.5)
Татварын өглөг /ТӨҮГ/	5.8	5.8	-
НДШ - ийн өглөг /ТӨҮГ/	1.3	1.6	0.3

Оны эцэст ЗДТГазар 10,2 сая төгрөгийн, Ахлах сургууль 7,1 сая төгрөг төгрөгийн, Цагаанарал БСургууль 0,6 сая төгрөгийн, Цэцэгт БСургууль 0,4 сая төгрөгийн, Эрүүл мэндийн төв 5,7 сая төгрөгийн, сумын Хүүхдийн цэцэрлэг 2,8 сая төгрөгийн, Соёлын төв 0.3 сая төгрөг төгрөгийн, ОНХСан 32,5 сая төгрөгийн нийтдээ 59,6 сая төгрөгийн өглөгтэй гарчээ.

6.3.6 Цэвэр хөрөнгө/өмчийн талаар

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангаар цэвэр хөрөнгө өмчийн нийт дүн 3768,9 сая төгрөг буюу ЗГОКапитал 1547,8

сая төгрөг, дахин үнэлгээний нэмэгдэл 684,7 сая төгрөг, хуримтлагдсан үр дүн 1536,4 сая төгрөг байна. Тайлант онд сөрөг 223,8 сая төгрөгийн үр дүнтэй ажилласан байна.

Долоо. Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн дагуу төсвийн хөрөнгийг үр ашигтай захиран зарцуулах зорилгоор төсвийн удирдлагын шийдвэр, үйл ажиллагаа ил тод, нээлттэй, ойлгомжтой байх, түүнд олон нийт хяналт тавих мэдээллийн тогтолцоог хуулийн дагуу хангаж ажиллах зорилгоор shilendans.gov.mn цахим хуудсанд 2017 оны мэдээлэлээ бүрэн байршуулжээ.

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэнд 2017 онд хийсэн нийцлийн аудитаар Баяннуур сумын төсөвт байгууллагуудад Шилэн дансны тухай хуулийн 6.4.5 дахь заалтыг хэрэгжүүлээгүй зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгсөн ба 2017.12.15-нд №274 тоотын дагуу 2894,3 сая төгрөгний зөрчлийн биелэлтийг ирүүлсэн байна.

Найм. Аудитын дүнгийн талаар

8.1. Олж тогтоосон гол эрсдэлүүд, түүний үр дагавар:

Аудитын төлөвлөгөөний дагуу аудитын 9 эрсдлийг тогтоож, батламж мэдэгдлүүдийн хүрээнд данс бүрээр нийт 9 нарийвчилсан горим, сорил гүйцэтгэв.

8.2. Гол, онцлог гүйлгээний талаарх (тохиромжтой бол) тайлбар

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэдгийг, түүнийг бэлтгэн гаргахад баримталсан бодлого, зарчмуудыг үнэлж, аудитын явцад санхүүгийн тайланд нөлөөлөхүйц хэмжээний Орон нутгийн орлогын бүртгэл, тайлагнал, санхүүжилтийн эх үүсвэр, гүйцэтгэл, төсөвт байгууллага, сангуудын санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг нэгтгэх, тулган баталгаажуулах зэргээр ажил гүйлгээ, үлдэгдэл, тооцоолуудыг түүвэрчлэн нарийвчилсан горим, сорилын аргаар шалгалаа. /ТАБ-СТА-В-3/

8.3. Аудитаар илрүүлсэн гол зөрчлүүд, тэдгээрийг шийдвэрлэсэн талаар

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар хөндөгдсөн гол асуудлуудыг дараах заалтад хураангуйлан тэмдэглэв. Аудитын явцад нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай холбоотой дараах материаллаг дараах алдаа зөрчил илрэв. Үүнд:

1. Баяннуур сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын тэргүүлэгчдийн 2017 оны 06 дугаар сарын 28 тоот тогтоолоор тус Сум хөгжүүлэх сангийн хүүгийн орлогоос 5,0 сая төгрөгийг янгир ямааны нарийвчилсан агнуур зохион байгуулалт хийх ажлыг гүйцэтгэхэд зориулан “Уламжлалт ав” ХХК-д олгохыг Засаг даргад зөвшөөрсөн байна. Үүний дагуу сумын засаг дарга, “Уламжлалт ав” ХХК-ны захиралтай гэрээ байгуулж тус компанид 8 дугаар сарын 11-ний өдөр 5,0 сая төгрөг шилжүүлсэн боловч тооцоо хийж

санхүүгийн тайланд авлагаар тусгаж харуулаагүй, шууд зардлаар бүртгэж, тайланд тусгаж, сангийн хөрөнгийг зориулалт бус зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д “Төсвийг төлөвлөх, батлах, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй”, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах”, 26 дугаар зүйлийн 26.1-д “төсвийн байгууллага нь нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын болон үндэсний стандартын дагуу бүхэн аккруэл суурьтай нягтлан бодох бүртгэл хөтлөнө”, 41 дүгээр зүйлийн 41.2.3-т “төсвийн гүйцэтгэлийг хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлж, тайлагнах”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4-д “Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ”, 14.4.1-д “аж ахуйн бүх ажил, гүйлгээ”, 14.4.2-т “бүх хөрөнгө, авлага”, 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”, Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 153 дугаар тогтоолын 1 дүгээр зүйлийн 1.2-т “...Сангийн хөрөнгийг сумдад жижиг, дунд үйлдвэр шинээр байгуулах буюу үйл ажиллагааг нь өргөтгөх, шинэчлэхэд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлж, хөнгөлөлттэй зээл олгоход зориулан зарцуулна”, 1.9-т “ сангийн хөрөнгийг энэ журмын 1.5,1.8-д зааснаас бусад зориулалтаар зарцуулахыг хориглоно” гэсэн заалтуудыг тус тус зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Сум хөгжүүлэх сангаас зориулалт бус зарцуулсан 5,0 сая төгрөгийг нөхөн төлүүлэхээр акт тогтоов.

8.4. Залруулагдаагүй алдаануудын талаарх тайлбар

Аудитын явцад залруулагдаагүй алдаа гараагүй болно.

8.5. Анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Анхаарал татахуйц чухал асуудал үгүй байна.

8.6. Дараагийн аудитаар авч үзэх асуудлууд

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн тайлангийн аудитын явцад гүйцээж мөшгин шалгаж амжаагүй эрсдэлтэй асуудал гараагүй болно. Харин ОНХСан болон СХСангийн үйл ажиллагаанд гүйцэтгэлийн аудит оруулах шаардлагатай байна.

8.7. Санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар илэрсэн зөрчлийн нэгтгэл:

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2017 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар алдаа зөрчил илрээгүй.

8.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт:

Өмнөх санхүүгийн тайлангийн аудитаар зөвлөмж өгөгдөөгүй байна.

8.9. Төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүнгийн талаар

Баяннуур сумын Сумын ИТХурал, Соёлын төвийн санхүүгийн тайланд итгэл үзүүлж, Бүрэн дунд сургууль, Эрүүл мэндийн төв, сумын Хүүхдийн цэцэрлэг, санхүүгийн тайлан, Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд бие даасан дүгнэлт гаргалаа.

Сумын Засаг даргын тамгын газар, Цагаанарал БСургууль, Цэцэгт БСургууль, ОНХСан, Сум хөгжүүлэх сангийн санхүүгийн тайланг түүвэрт хамруулж, Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн дүгнэлтэд оруулав.

Аудитын үр дүнг хүснэгтээр нэгтгэн харуулбал:

Төсвийн шууд захирагчийн нэр	Алдаа, зөрчлийн дүн /сая. төг/	Аудиторын санал дүгнэлт бүгд	Үүнээс			
			Зөрчилгүй санал дүгнэлт	Хязгаарлалттай санал дүгнэлт	Сөрөг санал дүгнэлт	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
Бүрэн дунд сургууль	214,0	1		1		
Цагаанарал БСургууль						
Цэцэгт БСургууль						
Эрүүл мэндийн	24,3	1		1		
Сумын Хүүхдийн цэцэрлэг	7,4	1	1			
Сумын ЗДТГазар	1,9					
ТТЗ-ийн СНТ	5,0	1	1			
Дүн	252,6	4	2	2		

8.10. Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Баяннуур сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/ өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж, Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.

Аудитлагдсан санхүүгийн тайлан ... хуудас хавсаргав.

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ:

ХЯНАСАН:

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

М.ХУАНГАН
Огноо:2018.04.02

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

Х.ЖЕНИСБЕК
Огноо:2018.04.02

БЭЛТГЭСЭН:

АУДИТОР

Х.МАНАРГҮЛ
Огноо:2018.04.02